

Jelena Ricov interview

PROČELNICA ZAGREBAČKOG GRADSKOG UREDA

za programe i projekte
Europske unije za Nacional
govori o projektima obnove
četiriju zagrebačkih muzeja
koji se financiraju europskim
novcem

Prošloga tjedna medijima su predstavljeni projekti obnove četiriju zagrebačkih muzeja - Hrvatskog prirodoslovnog muzeja, Etnografskog muzeja, Tehničkog muzeja "Nikola Tesla" te Muzeja za umjetnost i obrt - kroz fondove Europske unije i uz pokroviteljstvo Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport i gradonačelnika grada Zagreba. To su, nakon obnove Zoološkog vrta, prvi vidljivi rezultati rada Gradskog ureda za programe i projekte Europske unije, na čijem je čelu od 2014. godine pročelnica Jelena Ricov. Nakon dugogodišnjeg iskustva rada u realnom sektoru, odnosno u Ini gdje se bavila menadžmentom i strateškim komunikacijama, ponosna je na ustroj tog relativno novog i malog ureda pred kojim stoji izazovno financijsko razdoblje.

'UZ POMOĆ EU FONDOVA obnovit ćemo zapuštene zagrebačke zgrade'

Tekst **ZRINKA VRABEC MOJZEŠ** Fotografije **SASA ZINAJA**

Naime, Europska unija uvela je novi mehanizam – Integrirana teritorijalna ulaganja, skraćeno ITU, s ciljem jačanja uloge gradova kao pokretača gospodarskog razvoja. Zagreb je u protekle dvije godine uložio značajan napor u promoviranje tog novog mehanizma i uspostavu stručnih kapaciteta za njegovu provedbu u Hrvatskoj, o čemu je Jelena Ricov govorila u razgovoru za Nacional.

NACIONAL: Zašto Zagreb i prije nije povlačio novac iz europskih fondova, tijekom pristupnog procesa Hrvatske u EU?

Zagreb je tek ulaskom u EU dobio priliku da se uopće može javljati na natječaje. Naime, zbog svoje "prerazvijenosti" u odnosu na ostatak Hrvatske, Zagreb izuzev malog segmenta u području jačanja ljudskih kapaciteta, nije bio "prihvatljivi prijavitelj". Ovaj ured osnovan je na poticaj i uz veliku podršku gradonačelnika Bandića krajem 2013. Slažem se da su ovo prvi veliki projekti infrastrukturnog karaktera, no podsjećam da je prvi projekt s kojim se Zagreb uopće mogao prijaviti za infrastrukturu bio Zoološki vrt. Za taj projekt dobili smo 37 milijuna kuna. Prva faza je uspješno završila, a sada se priprema druga faza za Natječaj za obnovu prirodne baštine. Drugi veliki projekt koji je prijavljen, a radi se već dulje vrijeme, sustav je modernizacije, vodoopskrbe i odvodnje, vrijedan gotovo 100 milijuna kuna. To je veliki projekt koji je ugovorio preko 50 milijuna kuna samo za dokumentaciju, a nešto ide i za retrogradno financiranje – dakle, za sve projekte koji su započeli 2014. Treći veliki infrastrukturni projekt koji smo mogli prijaviti i koji smo predstavili prošloga tjedna su muzeji, u dvije kategorije – za dokumentaciju i izgradnju. Najbliže izgradnji bila je Palača Gvozdanović kojom upravlja Muzej za umjetnost i obrt, no zbog nekog imovinsko-pravnog detalja to nam u ovom krugu nije uspjelo. No ono o čemu se jako malo govori i jako malo zna jest činjenica da se Zagreb prijavio na sve natječaje na koje je mogao. Bila su ukupno 103 objavljena natječaja od 1. srpnja 2013. do 30. lipnja 2016., a onih na koje se Zagreb mogao prijaviti oko dvadeset. Mi smo se javili na svih dvadeset, s trideset projekata. Tako nam je postotak prijavljenih projekata u odnosu na broj natječaja 136 posto, u okviru operativnih programa "Promet", "Razvoj ljudskih potencijala", "Regionalna konkurentnost" iz financijske perspektive 2007-2013. te operativnih programa "Konkurentnost i kohezija" i "Učinkoviti ljudski

potencijali" iz financijskog razdoblja 2014-2020.

NACIONAL: Tko prijavljuje i radi projekte?

Projekte prijavljuju Grad Zagreb ili ustanove Grada Zagreba, a ponekad smo i partneri. Naravno, postoje timovi koji na njima rade i Zagreb već ima već jako dobro kapacitirane stručnjake. No za velike projekte nema smisla zapošljavati ljude unutar samog sustava, već uzimamo vanjsku pomoć, odnosno konzultante. Na primjer, master plan prometa za Zagreb, Zagrebačku županiju i Krapinsko-zagorsku županiju, koji predstavlja preduvjet za financiranje bilo kakvih projekata iz prometa, rade veliki konzorciji. I same institucije uzimaju konzultante. To se puno više isplati i treba ih uzimati zato što su troškovi pripreme projekata prihvatljivi troškovi. Dakle, za njih se novac dobiva natrag. Problem je, naravno, što mi

'PRAVILA SU MNOGO STROŽA i zahtjevnija. Mi smo ušli u EU u vrijeme kada su se pravila znatno promijenila i onaj koji prijavljuje projekt sam mora osigurati sredstva za predfinanciranje, da bi mu se retrogradno vratila'

sve to moramo predfinancirati, što predstavlja ključni izazov ove financijske perspektive 2014-2020. u odnosu na prethodna razdoblja, kao i na starije zemlje članice EU-a.

NACIONAL: Znači, otkad je Hrvatska ušla u EU, teže se dolazi do novca iz EU fondova?

Moram priznati da su pravila mnogo stroža i zahtjevnija. Mi smo ušli u vrijeme kada su se pravila znatno promijenila i sada onaj koji prijavljuje projekt sam mora osigurati sredstva za predfinanciranje, da bi mu se retrogradno vratila. To nije tako veliki problem za Grad Zagreb ili velike sustave, ali je ogroman problem za poduzetnike ili manje općine. Njima se teško upustiti u trošak, a da pritom ne znaju ni kada će ni hoće li biti objavljen natječaj, hoće li ga dobiti i kada će ga

ugovoriti. Problem je što od dobivanja projekta do potpisivanja ugovora može proći i do godinu dana. Što da rade mali poduzetnici u tom razdoblju? Možda nas može tješiti činjenica da ni drugima nije lako i da je apsorpcija fondova za period 2014-2020. na razini cijele Europe izrazito niska – svega jedan posto. Zato se sada i na razini EU-a ide na pojednostavljivanje pravila, a u tom i brojnim drugim aktivnostima na razini EU-a aktivno sudjeluju i djelatnici našeg ureda kroz rad stručnih skupina Europske komisije.

NACIONAL: Osim infrastrukturnih projekata, što se još financira iz EU fondova u gradu Zagrebu?

Riječ je o možda manje vidljivim projektima iz europskog socijalnog fonda, tzv. ESF-a. Putem njega osigurali smo pomoćnike u nastavi za djecu s teškoćama u razvoju. Tu bih svakako željela pohvaliti Gradske urede nadležne za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, zdravstvo, obrazovanje, kulturu i šport, branitelje. Oni su odlično posloženi i motivirani za rad na projektima. Već smo unutar socijalnog fonda pokrenuli ReStart – podršku beskućnicima za ulazak na tržište rada. Kako je Zagreb nadležan za vrtiće, škole, srednje škole, zdravstvo i socijalnu skrb, fokusirani smo na pripremu višegodišnjih programa upravo kroz novi ITU mehanizam kojim ćemo omogućiti konkretan učinak kroz uvođenje novih usluga ili novih programa u obrazovanju kako djece, tako i odraslih. Iz ESF-a se samo 10 posto vrijednosti projekta može uložiti u infrastrukturu, ali se može financirati zapošljavanje, programi i nabavljati sva potrebna oprema za vrtiće i škole, što uključuje i sofisticiranu IT opremu. Jednim projektom koji se već provodi, za 25 zagrebačkih škola dodijeljeno je 50 milijuna kuna za cjelovitu informatizaciju. Kroz ITU ćemo financirati i nekoliko većih projekata u segmentu socijalne inkluzije, obrazovanja nezaposlenih, kao i programa za obrtnike. Kroz četiri godine takvih programa svakako se može vidjeti i neki učinak na kvalitetu usluga za građane.

NACIONAL: Zašto je Europska unija uvela ITU kao novi europski instrument?

Jednostavno, Europa je shvatila da u velikim urbanim područjima živi gotovo 80 posto stanovnika Europe, ali su zbog visoke razvijenosti gradovi zaobidjeni kod dodjele EU sredstava iako su upravo oni ključni generatori razvoja i zapošljavanja. Zato se u perspektivi 2014-2020. uveo novi instrument koji se zove Integrirana teritorijalna

FINANCIJSKI VRLLO ZAHTJEVAN PROJEKT URIHO NA KAJZERICI OD 45 MILIJUNA EURA (GORE) I POGON JEDINSTVO, PROJEKT MULTIMEDIJALNOG I EDUKACIJSKOG CENTRA TRNJA (DESNO), NEKI SU OD PRIMJERA OBNOVE PUTEM ITU PROGRAMA

ulaganja, s ciljem jačanja uloge gradova u načinu odabira i korištenja novca EU-a. Potpuno prenošenje ovlasti na grad za sada je primijenila samo Nizozemska, gdje je Rotterdam postao upravljačko tijelo (kao da je ministarstvo) za ITU mehanizam. Riječ je o inovativnom mehanizmu na razini Europe, koji zemljama članicama pruža puno fleksibilnosti u kreiranju nacionalnog sustava za ITU. Pritom gradovi imaju glavnu ulogu, a prednost imaju projekti koji doprinose specifičnim lokalno definiranim potrebama urbanog područja. U tom smislu, Urbana aglomeracija Zagreb obuhvaća 30 jedinica lokalne samouprave, odnosno 1,1 milijun stanovnika, što predstavlja četvrtinu Hrvatske. S tim lokalnim jedinicama već godinu dana intenzivno pregovaramo, sakupljamo projekte, pazimo na usklađenost s ITU ciljevima i sada već imamo oko sto projekata na razini aglomeracije. Još čekamo na uspostavljanje sustava na nacionalnoj razini, koji će na nas delegirati ovlasti da ih financiramo. Kad ih mi odaberemo i predložimo za sufinanciranje, a nadležna ministarstva to odobre, to je to. Mi ne čekamo otvorene natječaje, već dogovaramo dinamiku i način financiranja projekata u suradnji s nadležnim ministarstvima, što je razlog našeg velikog interesa za taj mehanizam. Moram naglasiti da je već alocirano 350 milijuna eura do 2020. unutar tog instrumenta, od čega Gradu Zagrebu ide oko 92 milijuna. U Zagrebu se projekti sufinanciraju sa 70 posto, što znači da će se ukupno uložiti minimalno 130 milijuna eura samo kroz ITU.

NACIONAL: Hoće li građani u okviru ITU programa uskoro vidjeti obnovljene neke objekte industrijske baštine koji trunu u centru grada?

Da, ITU je jedini instrument koji predviđa financiranje tzv. brownfield projekata, što je jako zanimljivo za gradove. Osim toga, preuzimanjem uloge posredničkih tijela u upravljanju EU fondovima, dobivamo i tehničku pomoć, to jest 85 posto troškova plaća ljudi koji rade u ITU jedinici i edukaciji, a za ITU projekte pokrivanje svih troškova - od dokumentacije do konzultantskih usluga i vođenja projekta. Građani će prvo vidjeti projekt koji je potpuno spreman, a to je palača Gvozdanović u Visokoj ulici. A nakon toga Pogon Jedinstvo, sjajan projekt multimedijalnog i edukacijskog centra Trnja, uz koji je predviđena i zelena biciklistička staza Greenway, po nasipu

sve do granice sa Slovenijom. Tu je i financijski vrlo zahtjevan projekt URIHO na Kajzerici od 45 milijuna eura, koji predstavlja pravu inovaciju u zapošljavanju osoba s invaliditetom, a obuhvaća zaštitne radionice za osobe s invaliditetom, specijaliziranu sportsku dvoranu i smještajne kapacitete. Radi se i dokumentacija za Paromlin, dok je ona za Badel jednim dijelom već završena. Radi se i na projektu Vlaške - prostor stare vojne bolnice u koji bi trebale biti smještene četiri škole. Veliki problemi s ostalim brownfield projektima za ovo financijsko razdoblje su vrijeme potrebno da se napravi dokumentacija, činjenica da je većina tih spomenika pod zaštitom, kao i da su neriješeni imovinsko-pravni odnosi. Zato i namjeravamo prijaviti projekt čiji rezultat bi bio katalog brownfield investicija na području cijele aglomeracije. I to tako da su prikupljene sva dokumentacija i studije izvodljivosti za potencijalne investitore. To su kompleksne priče koje zahtijevaju dulje vrijeme za rješavanje. Mi bismo željeli iskoristiti novac iz ITU-a da pripremimo teren kako bismo nakon 2020. mogli krenuti u realizaciju tih projekata.

NACIONAL: A fasade, o kojima se toliko priča?

To će ići kroz Fond za energetske učinkovitost pa tako i u Zagrebu to koordinira Ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj, a aktivan je i Zagrebački holding, dok mi pružamo stručnu podršku kad ustreba.

NACIONAL: Tko se bavi smećem koje predstavlja sve veći problem, jer nije riješen na vrijeme?

Kao i u slučaju fasada, koordinacija je dodijeljena Uredu za gospodarstvo koji je nadležan

'VEĆ JE ALOCIRANO 350 MILIJUNA eura do 2020. unutar ITU-a, od čega Zagrebu ide oko 92 milijuna. U Zagrebu se projekti sufinanciraju sa 70 posto, što znači da će se ukupno uložiti minimalno 130 milijuna eura'

za Holding i u suradnji s Uredom za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj. No trebamo biti realni kada govorimo o potencijalima korištenja EU fondova u segmentu otpada, budući da je to danas visoko profitabilan biznis. Ono što se sigurno može financirati kroz EU jest uspostava sustava odvajanja, reciklaže, oprema koja ide uz to i, naravno, projekti koji potiču energetske učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije.

NACIONAL: Kakva je suradnja s institucijama na nacionalnoj razini?

Drago mi je što se, unatoč priči da nema projekata, upravo ovim prvim pozivom za kulturnu baštinu, koji je bio iznimno kompleksan, vidi da projekata itekako ima na lokalnoj razini. Ne samo u Zagrebu, već tako i u svakom gradu. Moram reći da je suradnja s nacionalnom razinom u posljednje dvije godine odlična, jer su ključne pozicije preuzeli ljudi koji dolaze s razine županija i s pozicije korisnika EU fondova, što se itekako vidi u njihovu pristupu - puno su otvoreniji za dijalog i razumiju ulogu Zagreba koji zbog značaja i financijske snage itekako može pridonijeti tome da u Hrvatskoj bude veća apsorpcija EU sredstava. Također su puno operativniji i trude se ubrzati i pojednostaviti sustav, a nama se redovito obraćaju za pomoć i informacije o svim projektima na području Zagreba, budući da zagrebački Ured za programe i projekte EU-a pruža podršku svim korisnicima koji djeluju na području grada, kao što su fakulteti, poduzetnici ili udruge. Vidljiva je želja institucija da proguraju projekte koji su već gotovi za financiranje iz različitih fondova. Sad je samo pitanje dinamike objave natječaja i mogućnosti i kapaciteta institucija da ih obrade. Mi sa strane Zagreba zagovaramo pristup aktivne pripreme projekata u skladu s potrebama grada (ne izmišljamo projekte da bi se uklopili u propozicije natječaja) neovisno o EU fondovima, s ciljem maksimalnog korištenja sredstava EU-a kada je to moguće, putem otvorenih nacionalnih natječaja, programa Unije i dostupnih financijskih instrumenata - EIB-a, CEF-a (Connecting Europe Facility) i ostalih izvora. Mi stoga pratimo sve projekte koji se potencijalno mogu sufinancirati europskim sredstvima i kada procijenimo da takva mogućnost postoji, preuzimamo posao koordinacije aktivnosti na pripremi i prijavi na natječaje.